

Den siste smeden i Skeda

Text: Britt Nilsson

Publicerad i boken Skedaminnen, utgiven av Skeda hembygdsförening år 2000.

Utmed gamla Kalmarvägen mitt emot gården Åkerstad ligger ett vitt fyrkantigt 40-talshus högt uppe på en bergknalle och nedanför boningshuset står den tysta smedjan med tillhörande hästspiltor. Här bor sedan 50 år smidesmästare Gustav Albert Flood med hustrun Augusta Maria (f 28 februari 1911) vanligen kallad "Mia".

Smidesmästare Flood föddes 29 november 1905 i ett torp under Storarp i Tidervals socken, Östergötland. Hans far arbetade i jordbruket och så hade väl också Albert tänkt sig en framtid. Han gick i skola i Tidervals, och efter de sex åren började han som bonddräng. Anställningen blev inte så långvarig. När första hösten kom, skulle Albert bärga potatisblast en tidig morgon klockan fem. Lantbrukaren tog själv den enda gaffeln, som fanns, och unge Albert fick ta upp den frusna blasten med bara händerna. Efter den dagen bestämde sig Albert för en annan yrkesinriktning. Han sökte anställning som smideslärling hos smeden Anders Petriksson i Tidervals. Där fick han lära sig både smidesarbete och skoning av hästar. Åren gick, och Albert blev tjugo år, och det var dags för allmän värnplikt. Man sökte vid A6 i Jönköping fyra hovslagare och det var 13 sökande, däribland Albert. Han blev antagen och fullgjorde således sin värnpliktstjänstgöring där. Han hade då stor nytta av sin lärlingstid i Tidervals.

Återkommen från Jönköping och "lumpartiden" där stod han nu i begrepp att skaffa sig ett nytt arbete att försörja sig på. Han sökte anställning som smed och hovslagare genom en annons i "Corren". Det kom svar från smeden Josef Karlsson i Slaka, och på det sättet kom Albert att bli smed i Slaka och stannade där i fjorton år. Under tiden i Slaka körde han upp för trafik kort 1927. Josef Karlsson hade redan 1926 inköpt en T-Ford av 1926 års modell. I och med detta kom trafik kortet till användning i taxi-rörelsen. Det finns många roliga episoder att berätta från färder med folk i Skeda och Slaka och om goda middagar i väntan på herrskapen. "Extraknäcket" med taxi-körning var ett välkommet tillskott i kassan. Lönen i smidesverkstaden var tjugofem kronor i veckan plus mat och husrum, vilket ändå ansågs ganska bra på den tiden. Jämförelsevis kan nämnas att det kostade 3 kronor per omläggning av skor på en häst. 1948 hade det stigit till 5 kronor per omläggning. Hästskor köptes då i järnaffär.

1938 ingick Albert Flood äktenskap med Augusta Maria Jonsson från Sörstad i Vikingstad. Det fick sitt första hem i Bostället i Slaka till hösten 1940 och flyttade sedan till Trädgårdsvillan i Åkerstad. De nygifta hade funnit ett ställe med tillhörande smedja, som betecknande nog hette Smedslund. De beslutade sig för att inköpa fastigheten, men den gamle ägaren Albin Karlsson var inte lätt att övertala. Sjukdom gjorde det emellertid omöjligt för honom att bo kvar, och han erbjöd de unga att köpa. Huset var fallfärdigt och smedjan var mörk och trång, så man beslutade, att bygga ett nytt boningshus och förbättra smedja.

Det behövdes pengar för verktyg och maskiner. För att klara det ekonomiska ansökte Albert om ett lån i banken på två tusen kronor. Borgen skrevs på av Bror Carlsson i Orlunda, Birger Danielsson i Haddorp, Ernst Larsson i Mörby och Urnell i Orlunda. Glad i hågen gick han sedan till banken och fick beskedet att dessa namn garanterade flera lån om så behövdes. 1941 byggdes huset med virke från Gällstad Lundby såg, och makarna är fortfarande storbelåtna med sitt hus.

När verksamheten kom igång, behövde Albert extra arbetskraft i smedjan och anställde Carl Pettersson som lärling. Han stannade i två år och ersattes då av Bertil Karlsson som slutat sitt beredskapsarbete i övre Tollstorp i Slaka. Redan från början skaffade Albert en gassvets och 1943 kompletterades med en elsvets. Tidigare hade smederna sammanfogat med värme från ässjan och med skruvar, men med modernare teknik kunde man klara av de flesta arbetena lättare. Smidesarbetena utgjordes mest av reparation av lantbruksmaskiner och redskap samt tillverkning av gummihjulsvagnar. Nyttillverkning av balkong och trappräcken och andra järnföremål var betydande och järnet beställdes på Ahlssons Järnhandel, som levererade ut till smedjan. Det fanns kataloger med förlagor till grindar och räcken av alla slag. Bl a tillverkade man i Smedslund de vackra grindar, som än idag pryder Skeda kyrkogård. Som förlaga hade man då de gamla grindarna med gjorde de nya i större storlek.

Ljusstakar, stående på golvet eller bordsstakar med fem till sju armar, har på senare tid blivit Alberts storsäljare. Här har han visat prov på sin stilkänsla och stora yrkesskicklighet. Den första ljusstake, han skänkte till syföreningsauktion, gick bort för endast femtio kronor, och dåvarande affärsinnehavaren Sture Wilhelmsson var köparen. Varje år sedan 1975 har det stått en ljusstake på auktionsbordet i Lövsättersgården Skeda församlingsgård och priset är stadigt i stigande. Den senaste ljusstaken nådde priset tvåtusensjuhundra kronor (1991). Annars har priserna reglerats av smidesmästareföreningen. Några utdrag ur bokföringen för år 1951 kan ge upplysning om priser för olika arbeten på den tiden. Man kan också utläsa, vilken kundkrets, som fanns både i Skeda och Slaka.

Albert Flood slutade sin verkliga yrkesutövning 1976 och gör bara några dagsverken om året sommartid, men många Skeda- och Slakabor ser med tacksamhet tillbaka på det arbete, som utförts i denna gamla smedja. Där vittnar nu järnet på golvet, hundratals redskap. Svetsar och en övergiven ässja om gångna tiders svettiga och sotiga arbete. Han har rätt att vara stolt över sitt verksamma liv och det yrke, han en gång valde.